

**Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä
ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista
koskevan ETAn sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräys-
ten hyväksymisestä**

Eduskunta on 3 päivänä toukokuuta 1994 lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 56.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulais-osastopäällikkö Eikka Kosonen, toimistopäälliköt Marita Eerikäinen ja Antti Kuosmanen, kaupalliset neuvokset Kirsi Vartiainen ja Matti Oivukkamäki sekä lähetystöneuvokset Pia Hillo ja Hanna Lehtinen ulkoasiainministeriöstä.

Valtiovarain-, hallinto-, liikenne-, maa- ja metsätalous-, sivistys-, sosiaali- ja terveys-, talous-, työasiain- ja ympäristövaliokunta ovat antaneet ulkoasiainvaliokunnalle asiasta lausuntonsa, jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Käsiteltyään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETAn sekakomitean päätöksen n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön lisätään ETA-sopimuksen asiallista sisältöä koskevat 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt Euroopan yhteisöjen säädökset (EY-säädökset).

Uudet säännökset koskevat viiniin liittyvien kaupan teknisten esteiden poistamista, teknisiä määräyksiä, standardeja, testausta ja varmentamista, eläinlääkintä- ja kasvisuojelumääräyksiä, energiaa, työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, sosiaaliturvaa, tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista ja sijoittautumisoikeutta, rahoitus- ja telepalveluja, liikennettä, kilpailua, valtion tukea ja julkisia hankintoja, henkistä omaisuutta, työterveyttä ja -turvallisuutta, työoikeutta sekä miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua, kuluttajansuojaa, ympäristöä, tilastoja ja yhtiöoikeutta.

ETAn sekakomitean päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, jos kaikki ETA-sopimuksessa edellytetyt ilmoitukset on asianmukaisesti tehty ETAn sekakomitealle.

Esitykseen liittyy lakiehdotus ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETAn sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta. Ehdotettu laki tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samana päivänä kuin siinä mainittu päätös.

Yleisiä näkökohtia

Euroopan talousalueesta tehty sopimus (ETA-sopimus) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Sopimuksen osaksi on otettu ne ETA-sopimuksen asialliseen sisältöön kuuluvat EY-säädökset, jotka on hyväksytty ja julkaistu EY:n virallisessa lehdessä heinäkuun loppuun 1991 mennessä. EY:ssä on kuitenkin 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytty ja julkaistu yli 400 ETA-sopimuksen asialliseen sisältöön vaikuttavaa säädöstä. Nämä säädökset liitetään osaksi ETA-sopimusta sopimuksen 98 artiklan mukaisesti 21 päivänä maaliskuuta 1994 tehdyllä ETAn sekakomitean päätöksellä n:o 7/94 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamisesta, josta jäljempänä tässä mietinnössä käytetään nimitystä "ETAn sekakomitean päätös". Uudet säädökset on päätöksen liitteillä 1—20 lisätty ETA-sopimuksen asianomaisiin liitteisiin. Tässä yhteydessä on myös muutettu ja täydennetty ETA-sopimuksen pöytäkirjaa 47.

Euroopan parlamentti on hyväksynyt ETAn sekakomitean päätöksen 5.5.1994. ETA-sopimukseen kuuluvat Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltiot (EFTA-valtiot) saattavat päätöksen omien parlamenttiansa hyväksyttäväksi siten, että se voisi tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994.

ETAn sekakomitean päätös liittyy ETA-sopimuksen keskeiseen tavoitteeseen yhdenmukaisen ja dynaamisen Euroopan talousalueen toteuttamisesta, mutta muodostaa teknisesti poikkeuksen siitä EFTAn ja Euroopan yhteisöjen (EY) eli nykyisin Euroopan unionin (EU) tasolla sovitusta periaatteesta, jonka mukaan uudet ETAnormit hyväksytään säädöskohtaisesti tehtävällä ETAn sekakomitean päätöksellä.

ETAn sekakomitean päätöksen johdanto-osassa viitataan ETA-sopimukseen ja sen tarkistamista koskevaan pöytäkirjaan, ETA-sopimuksen pöytäkirjojen ja liitteiden muuttamista koskevaan sopimuksen 98 artiklaan sekä sopimuspuolten tavoitteeseen perustaa yhteisiin sääntöihin ja yksilöiden ja taloudellisten toimijoiden yhdenvertaiseen kohteluun neljän vapauden alalla ja kilpailun edellytysten suhteen perustuva dynaaminen ja yhdenmukainen Euroopan talousalue.

Lisäksi johdanto-osassa todetaan ETA-sopimuksen sisältävän heinäkuun loppuun 1991 mennessä hyväksytyt ja julkaistut sopimuksen asialliseen sisältöön kuuluvat EY-säädökset sekä todetaan tarve täydentää ETA-sopimusta yhdenmukaisuuden sekä yksilöiden ja taloudellisten toimijoiden oikeudellisen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi EY:n 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksymillä säädöksillä. Lopuksi viitataan ETAn sekakomitean päätöksen liitteessä 6 tarkoitettujen sosiaaliturvaa koskevien uusien säädösten soveltamiseen jo ETA-sopimuksen voimaantulosta, 1 päivästä tammikuuta 1994, lukien ja todetaan liitesäännösten säädösten soveltaminen ETA-sopimuksen horisontaalisia mukautuksia koskevan pöytäkirjan 1 mukaisesti.

ETA-sopimus muodostuu pääsopimuksesta, pöytäkirjoista ja liitteistä sekä niistä EY-säädöksistä, joihin viitataan sopimuksen liitteissä. Lisäksi ETA-sopimuksen mukaan sopimuspuolet ja ETAn valvontaviranomaiset kiinnittävät huomiota tai ottavat aiheellisella tavalla huomioon liitteissä mainitut EY-säädökset, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia. ETAn sekakomitean päätöksen liitteet 1—20 sisältävät ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja ETA-sopimuksen liitteiden määräysten muutokset, joilla EY:n 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt säädökset on sisällytetty ETA-sopimukseen. Näistä suurin osa on sitovia säädöksiä, joihin viitataan ETA-sopimuksen liitteissä. Liitteiden täydennyksiin sisältyy kuitenkin myös sellaisia sitomattomia säädöksiä, joihin

sopimuspuolten ja ETAn valvontaviranomaisen on kiinnitettävä huomiota.

ETAn sekakomitean päätökseen sisältyy lisäksi 18 yhteistä tai yksipuolista lausumaa, joissa selvennetään eräiden päätökseen sisältyvien kysymysten tulkintaa. Nämä päätöksen soveltamiskysymyksiä koskevat lausumat sitovat päätöksen osapuolia.

Eri hallinnonalojen tehtävät lisääntyivät ETA-sopimuksen myötä tuntuvasti. ETAn sekakomitean päätöksen liitteissä viitattut säädökset liittyvät varsin kiinteästi varsinaisen ETA-sopimuksen säädöksiin, joten niistä johtuvaa kustannusten ja työmäärän lisäystä on vaikea erottaa ETA-sopimuksen hyväksymisen yhteydessä arvioituista taloudellisista vaikutuksista.

ETAn sekakomitean päätöksen on arvioitu lisäävän eri hallinnonalojen menoja vuositasolla noin 6—7 miljoonalla markalla.

ETAn sekakomitean päätös aiheuttaa eräissä tapauksissa tarpeen antaa eduskunnalle päätöksellä hyväksyttyjen uusien ETA-sopimuksen liitesäännösten sisältöjen säädösten harmonisointi- ja täytäntöönpanosäännöksiä koskevat erilliset hallituksen esitykset.

Valiokunnan kannanotot

Ympäristövaliokunnan lausunnossa on kiinnitetty huomiota siihen, että Euroopan yhteisöjen ympäristösäädösten oikeudellisena perustana on yleensä joko yhteisön perustamissopimuksen artikla 130 s tai artikla 100 a. Edellisen perusteella laaditaan ns. minimisäädöksiä, joita voidaan tiukentaa kansallisella lainsäädännöllä. Artikla 100 a sen sijaan edellyttää pääsääntöisesti lainsäädännön harmonisointia. Artiklan 100 a 4 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka pitää välttämättömänä kansallista lainsäädäntöä mm. ympäristönsuojelullisilla perusteilla, tulee ilmoittaa siitä komissiolle. Komissio päättää tämän jälkeen, muodostaako tiukempi kansallinen lainsäädäntö artiklan 100 a perusteella säännellyssä asiassa kaupan esteen.

Ympäristösäädökset, joiden oikeudelliseksi perustaksi on valittu artikla 100 a, ovat jossain määrin ongelmallisia, sillä ympäristönsuojelu on usein joutunut väistymään tavaroiden vapaata liikkumista koskevan periaatteen tieltä. Nyt käsiteltävänä olevien ETA-säädösten hyväksymiselle ei ympäristövaliokunnan mukaan ole esteitä. Ympäristövaliokunta pitää kuitenkin säädösten arvioinnin kannalta tärkeänä, että eduskun-

nan ennakkokäsittelyyn tulevien ETA-säädösehdotusten asiakirjoista käy ilmi, mikä on kun-kin ehdotetun ETA-säädöksen oikeudellinen pe-rusta, ts. että asiakirjoissa mainitaan, mihin EY:n perustamissopimuksen artiklaan säädös perustuu ja mikä sen merkitys on.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että EY:ssä noudatetun legaliteettiperiaatteen mukaan kom-mission säädösehdotuksen sisällössä on poik-keuksetta mainittava EY:n perustamissopimuk-sen artikla tai artiklat, joihin säädösehdotus pe-rustuu. EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tämä edellytys on ehdoton. Jos säädök-sestä puuttuu toimivaltaperusteita, säädös voi-daan muotovirheen perusteella tuomioistuimes-sa todeta mitättömäksi. Säädösehdotuksen toi-mivaltaperuste mainitaan siksi jokaisen EY:ssä tehdyn säädösehdotuksen johdanto-osassa.

Valtiopäiväjärjestyksen 4 luvun mukaan val-tioneuvosto on velvollinen toimittamaan tie-toonsa saadun säädösehdotuksen välittömästi eduskunnalle. Valtioneuvoston kirjelmässä, jolla säädösehdotus toimitetaan, säädösehdotuksen teksti on kokonaisuudessaan liitteenä.

Säädösehdotuksen toimivaltaperusteen osalta se informaatio, jota ympäristövaliokunta pitää säädösten arvioinnin kannalta tärkeänä, sisältyy siis eduskunnan ennakkokäsittelyyn tulevien ETA-säädösehdotusten asiakirjoihin. Käsittelyn selkeyden kannalta on joka tapauksessa eduksi, että myös valtioneuvoston kirjelmässä maini-taan, mihin Euroopan yhteisön perustamissopi-muksen artiklaan säädös perustuu. Ulkoasiain-valiokunta pitää sen vuoksi tärkeänä, että mai-ninta säädöspäätöksen poikkeuksetta sisällyte-tään valtioneuvoston kirjelmään liittyvään esit-elymuistioon. Tämä on tärkeää myös sikäli, että eduskunnalla olisi tilaisuus ajoissa arvioida, onko johonkin 100 a artiklan mukaisesti tehtyyn päätökseen syytä pyrkiä hankkimaan mahdolli-suus tiukemman kansallisen ympäristönormin säilyttämiseen tai säätämiseen.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paasio, vara-puheenjohtaja Donner, jäsenet Haavisto, Jaa-konsaari, Kemppainen, Korkea-aho, Kuuskoski,

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että ympäristövaliokunnan esittämät muut näkö-kohdat sekä maa- ja metsätalous-, sivistys-, so-siaali- ja terveys- sekä työasiainvaliokunnan lau-sunnoissa esitetyt näkökohdat otetaan asianmu-kaisesti huomioon uuden harmonisointilainsäädännön ja muiden Suomen sisäisten toimien val-mistelussa. Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että mainitut valiokunnat joko ovat puoltaneet halli-tuksen esityksen hyväksymistä tai eivät ole yksi-tyiskohtaisia säädöksiä koskevien huomautus-ten ohella käsitelleet kysymystä esityksen hyväk-symisestä kokonaisuutena.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että hallinto-, talous- ja valtiovarainvaliokunta ovat lausun-noissaan käsitelleet yleisesti hallituksen esitystä puuttumatta yksityiskohtaisesti sen sisältämien EY-säädösten sisältöön.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että Eduskunta hyväksyisi Brysselissä 21 päivänä maaliskuuta 1994 ETA-sopi-muksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liittei-den muuttamisesta tehdyn ETAn sekako-mitean päätöksen n:o 7194 määräykset sekä päätöksen liitteissä tarkoitetuissa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuk-sen liitteiden muutoksissa olevat määräyk-set samoin kuin niissä säädöksissä olevat säännökset, joihin viitataan liitteiden muu-toksissa, siltä osin kuin määräykset ja säännökset vaativat eduskunnan suostu-muksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä la-kiehdotus hyväksyttäisiin muuttamatto-mana.

Laurila, Louvo, Mattila, Tuomioja, Vistbacka, Väyrynen, Wahlström ja Zyskowitz sekä vara-jäsenet S.-L. Anttila ja Kalliomäki.

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite 1

Helsingissä

24 päivänä toukokuuta 1994

Lausunto n:o 4

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että muun ohella valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Valtiovarainvaliokunnan asiaa valmistelemaan asettamassa valiokunnan puheenjohtajan johdolla työskennelleessä erityisjaostossa ovat olleet kuultavina toimistopäällikkö Vesa Jatkola ulkoasiainministeriöstä, finanssineuvos Lasse Aarnio ja neuvotteleva virkamies Tapio Mutikainen valtiovarainministeriöstä sekä hallitusneuvos Jaakko Pohjola liikenneministeriöstä.

Euroopan talousalueesta tehty sopimus (ETA-sopimus) tuli voimaan 1 päivänä tammiukuuta 1994. Sopimuksen osaksi on otettu ne ETA-sopimuksen asialliseen sisältöön kuuluvat EY-säädökset, jotka on hyväksytty ja julkaistu EY:n virallisessa lehdessä heinäkuun loppuun 1991 mennessä. EY:ssä on 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytty ja julkaistu yli 400 ETA-sopimuksen asialliseen sisältöön vaikuttavaa säädöstä. Nämä säädökset liitetään osaksi ETA-sopimusta.

ETA:n sekakomitean päätös on käsitelty Euroopan parlamentin istunnossa keväällä 1994. Vastaavasti ETA-sopimukseen kuuluvat Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltiot eli EFTA-valtiot saattavat päätöksen omien parlamenttiansa hyväksyttäväksi siten, että se voisi tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994.

Käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen

n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitesäännöstöön lisätään ETA-sopimuksen asiallista sisältöä koskevat 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytty Euroopan yhteisöjen päätökset (EY-säädökset).

Eri hallinnonalojen tehtävät lisääntyivät jo ETA-sopimuksen myötä tuntuvasti. ETA:n sekakomitean päätöksen on arvioitu lisäävän vielä eri hallinnonalojen menoja vuositasona noin 6—7 miljoonalla markalla.

Rautatieliikenteen osalta liikenteen ohjaustoiminnon siirtyminen radanpidon rahoituksen piiriin lisää valtion talousarviossa radanpidon rahoitustarvetta runsaalla 200 miljoonalla markalla, mitä vastaavasti on tarkoitus kuitenkin ryhtyä perimään Valtionrautateilta vastaavan suuruista ratamaksua.

ETA:n sekakomitean päätöksen arvioidaan vähentävän valtion menoja noin 20 miljoonalla markalla, minkä lisäksi eräistä tarkastustoiminoista voidaan ryhtyä perimään tarkastusmaksuja. Päätöksellä on myös vähäisiä valtion menoja lisääviä vaikutuksia maa- ja metsätalousministeriön, liikenneministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, ympäristöministeriön sekä työministeriön hallinnonaloilla. Valiokunnan käsityksen mukaan nämä valtiontaloudelliset vaikutukset ovat kuitenkin suuruusluokaltaan täysin merkityksettömiä talousarvion loppusummaan verrattuna.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää käsiteltävänä olevaa esitystä tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Valtiovarainvaliokunta esittää kunnioittaen,

että hallituksen esitys hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Alaranta, Hämäläinen (osittain), Jokiniemi, Kallis, Laaksonen, Lahtinen, Lahti-Nuuttila, Luukkainen, Malm

(osittain), Sasi, Tiuri, Turunen, Törnqvist, Vihriälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Al-Nissilä, Enestam (osittain), Lehtosaari, Nyby, T. Roos (osittain), Saastamoinen (osittain) ja Savela (osittain).

**EDUSKUNNAN
HALLINTOVALIOKUNTA**

Helsingissä

26 päivänä toukokuuta 1994

Lausunto n:o 2

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina lähetystöneuvos Pia Hillo ulkoasiainministeriöstä, hallitusneuvos Aulikki Mentula, yksikönjohtaja Pentti Visanen, tekninen johtaja Hannu Olamo ja poliisiylitarkastaja Kaarle Lehmus sisäasiainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Sten Palmgren oikeusministeriöstä, hallitusneuvos Raimo Luoma kauppa- ja teollisuusministeriöstä, hallitusneuvos Mauno Lindroos sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä erityisasiantuntija Keijo Saarman Suomen Kuntaliitosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön lisätään ETA-sopimuksen asiallista sisältöä koskevat 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt Euroopan yhteisöjen säädökset (EY-säädökset).

Uudet säännökset koskevat viiniin liittyvien kaupan teknisten esteiden poistamista, teknisiä määräyksiä, standardeja, testausta ja varmentamista, eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumää-

räyksiä, energiaa, työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, sosiaaliturvaa, tutkintotodistusten vasta-
vuoroista tunnustamista ja sijoittautumisoikeutta, rahoitus- ja telepalveluja, liikennettä, kilpailua, valtion tukea ja julkisia hankintoja, henkistä omaisuutta, työterveyttä ja -turvallisuutta, työoikeutta sekä miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua, kuluttajansuojaa, ympäristöä, tilastoja ja yhtiöoikeutta.

ETA:n sekakomitean päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, jos kaikki ETA-sopimuksessa edellytetyt ilmoitukset on asianmukaisesti tehty ETA:n sekakomitealle.

Esitykseen liittyvä lakiehdotus ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samana päivänä kuin siinä mainittu päätös.

Valiokunnan kannanotot

Hallintovaliokunta on käsitellyt esitystä toimialansa osalta. Tällöin esiin nousseet asiat ovat keskeisimmin liittyneet työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen, tutkintotodistusten vasta-
vuoroiseen tunnustamiseen, sijoittautumisoikeuteen sekä valtion tukeen ja julkisiin hankintoihin. Tarkastelu on tapahtunut muun ohella kunta-sektorin näkökulmasta.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ilmoittaa lausuntonaan, ettei sillä ole huomauttamista ETA:n sekakomitean päätöksen hyväksymistä koskevaan hallituksen esitykseen.

Edellä lausutun perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että ulkoasiainvaliokunta mietintöään laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Väistö, varapuheenjohtaja Varpasuo, jäsenet Kautto, Korva,

Laakkonen, Liikkanen, Metsämäki, Pulliainen, Saario, Ukkola, Urpilainen, Vähänäkki ja Ääri sekä varajäsenet Ihamäki ja Polvi.

EDUSKUNNAN
LIIKENNEVALIOKUNTA

Helsingissä

27 päivänä toukokuuta 1994

Lausunto n:o 2

Liite 3

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan samalla määrännyt, että liikennevaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina ylijohtaja Harri Cavén, toimistopäällikkö Hannu Pennanen, apulaisastopäällikkö Raimo Kurki ja hallitusneuvos Jaakko Pohjola liikenneministeriöstä.

Liikennevaliokunta on tarkastellut asiaa oman hallinnon alansa osalta. Tältä osin valiokunta esittää lausuntonaan seuraavaa.

Liikenteen ja viestinnän asema osana Euroopan talousaluetta ja Euroopan unionin sisämarkkinoiden muodostamista on saanut merkittävän sijan. Liikennepalvelut on pyritty vapauttamaan kaikista tarjontaan liittyvistä määrällisistä sekä yritysten kansallisuuteen tai sijoituspaikkaan liittyvistä rajoituksista. Viestinnässä, erityisesti telealalla, pyritään mahdollisimman laajaan palveluiden vapauttamiseen ja jäsenvaltioiden verkkojen yhteensopivuuteen.

Liikennevaliokunta kuvaa lausunnossaan hallituksen esityksestä kunkin liikennemuodon erikseen ja käsittelee lisäksi Suomen lainsäädäntöä ja sen muutostarpeita sekä huomauttaa joidenkin alojen erityisongelmista.

Sisämaanliikenteessä yhdistettyjä kuljetuksia koskevan direktiivin (92/106/ETY) tarkoituksena on vähentää yhteisön maanteiden ruuhkautumista ja vähentää tieliikenteen ympäristöhaittoja. Tavoitteena on siirtää tavarakuljetuksia maanteiltä muille vähemmän ruuhkautuneille liikennemuodoille, erityisesti rautateille. Direktiiviä koskevat muutokset toteutetaan Suomen velolainsäädännössä ja asiaa koskeva hallituksen esitys käsitellään siten valtiovarainvaliokunnassa.

Maantieliikenteessä on annettu neuvoston direktiivi (91/671/ETY) liikenneturvallisuuden edistämiseksi. Direktiivi velvoittaa eräin poikkeuksin käyttämään turvavyötä alle 3,5 tonnin painoisissa ajoneuvoissa. Lisäksi edellytetään lasten istumista ensisijaisesti turvaistuimessa. Suomen lainsäädännön mukauttaminen tähän direktiiviin edellyttää muutoksia tieliikennelain 88 §:n säännöksiin. Muutosehdotukset sisältyvät liikennevaliokunnassa käsiteltyyn hallituksen esitykseen n:o 80 tieliikennelain muuttamisesta (LiVM 8).

Neuvoston direktiivi (91/439/ETY) yhteisön ajokortista edellyttää yhteisön ajokorttijärjestelmien yhdenmukaistamista. Yhteisön mallin mukainen kansallinen ajokortti tunnustetaan jäsenvaltioissa vastavuoroisesti. Direktiivi edellyttää muutoksia Suomen tieliikennelakiin. Muutosehdotukset sisältyvät em. hallituksen esitykseen n:o 80, joka on valiokunnassa hyväksytty (LiVM 8).

Neuvoston asetukset (ETY) n:ot 881/92, 3916/90 ja 3118/93 koskevat jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta tapahtuvan maanteiden tavaraliikenteen markkinoillepääsyä, tavaraliikenne-markkinoiden kriisitalanteessa toteutettavia toimenpiteitä sekä edellytyksiä, joilla muut kuin jäsenvaltiosta olevat liikenteenharjoittajat voivat harjoittaa kansallista maanteiden tavaraliikennettä jäsenvaltiossa. Mainitut asetukset edellyttävät joitakin muutoksia luvanvaraisesta tavaraliikenteestä tiellä annettuun lakiin (342/91). Muutokset sisältyvät hallituksen esitykseen n:o 79, jonka liikennevaliokunta on käsitellyt (LiVM 7).

Neuvoston asetukset (ETY) n:ot 684/92 ja 2454/92 edellyttävät yhteisiä sääntöjä harjoitettaessa kansainvälistä henkilöliikennettä. Asetuksella pyritään mm. takaamaan kaikkien jäsenvaltioiden liikkeenharjoittajille pääsy yhteisön sisäisille kansainvälisille liikennemarkkinoille ilman

kansallisuuteen tai sijoittumispaikkaan perustuvaa syrjintää. Myös maanteiden henkilöliikenteen kabotaasiliikenteen rajoitukset pyritään vaihteittain poistamaan. Suomessa on tarkoitus toteuttaa vaadittavat muutokset henkilöliikennelainsäädännön uudistamisen yhteydessä. Muutosehdotukset sisältyvät hallituksen esitykseen n:o 52, joka on parhaillaan liikennevaliokunnan käsiteltävänä.

Rautatieliikenteestä on annettu neuvoston direktiivi (91/440/ETY) yhteisön rautateiden kehittämisestä. Jäsenvaltiot velvoitetaan mm. takamaan rautatieyrityksille riippumaton asema erityisesti liikkeenjohdon, hallinnon ja talouden osalta, minkä mukaisesti niiden varat, talousarviot sekä kirjanpito on erotettava valtionhallinnosta. Radanpidon hallinto velvoitetaan erottamaan vähintään kirjanpidollisesti kuljetuspalvelujen hallinnosta. Lisäksi jäsenvaltioiden rataverkon käyttöä vapautetaan. Edelleen direktiivi edellyttää rautatieyrityksille vapaampaa henkilöstöpolitiikkaa. Rautatieyrityksillä on oltava vapaus päättää henkilöstöään, varojaan ja hankintojaan koskevista asioista.

Suomen valtionrautateiden asema perustuu liikelaitoslakiin (627/87), Valtionrautateista annettuun lakiin (747/89) sekä Valtionrautateista annettuun asetukseen (748/89). Maa-alueiden osalta Valtionrautateihin sovelletaan lakia oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloa tuottavia oikeuksia (687/78) sekä lain nojalla annettua asetusta (693/78).

Kuljetustoiminnan ja radanpidon kirjanpidollinen erottaminen on suppeassa muodossa toteutettu liikelaitosuudistuksen yhteydessä ja Valtionrautateista annettua lakia on muutettu siten, että kansainvälinen liikenne rataverkolla on mahdollista (HE 318/1993 vp, LiVM 1/1994 vp). Rautateitä koskevat säännökset on muutoin muutettava ja tarkistettava vastaamaan EU:n lainsäädäntöä. Muutokset olisi tehtävä liikelaitoslakiin, VR-lakiin sekä oikeudesta luovuttaa

valtion maaomaisuutta ja tuloa tuottavia oikeuksia annettuun lakiin. Liikenneministeriössä selvitetään parhaillaan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti Valtionrautateiden yhtiöittämistä vuoden 1995 aikana. Mikäli yhtiöittäminen toteutuu, poistuvat useat edellä esitetyt lainmuutostarpeet, jotka koskevat Valtionrautateitä liikelaitoksena.

Meriliikenteessä neuvoston direktiivi (93/75/ETY) koskee vaarallisia tai ympäristöä pilaavia aineita kuljettavia aluksia koskevia vähimmäisvaatimuksia niiden ollessa matkalla yhteisön merisatamiin tai poistuessa sieltä. Direktiiviä koskevat muutokset Suomen lainsäädäntöön sisältyvät hallituksen esityksiin n:o 73 laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta ja n:o 74 laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta. Liikennevaliokunta on mietinnöissään (LiVM 5 ja 6) ehdottanut, että molemmat lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Meriliikenteen osalta muutoin liikennevaliokunta kiirehtii meriliikenteen kabotaasikuljetusten vapauttamista. Valiokunta katsoo, että merenkulun kabotaasin vapauttaminen on Suomelle erittäin tärkeää. Suomalaiselle tonnistolle kabotaasin vapautuminen antaa mahdollisuuden tarjota palveluja ETA-valtioiden rannikko- ja saaristoliikenteessä. Liikennevaliokunta katsoo, että kabotaasin vapauttaminen on tuotava painokkaasti esille ETAA koskevissa jatkoneuvotteluissa.

Sisävesiliikenteen, siviili-ilmailun ja teletoiminnan osalta hallituksen esitys ei edellytä lainsäädäntöä, sillä säästöjen voimaansaattamista Suomessa.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta esittää kunnioittavasti,

että ulkoasiainvaliokunta laatiessaan mietintöönsä ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saapunki, varapuheenjohtaja Kasurinen, jäsenet Antvuori,

Hassi, Karhunen, Myller, Rauramo, Renlund, Rönholm, Suhonen ja Vehkaoja sekä varajäsenet Kauppinen ja Vuorensola.

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Liite 4

Helsingissä
17 päivänä toukokuuta 1994
Lausunto n:o 3

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina ylitarkastaja Anna-Liisa Koskinen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lähetystöneuvos Pia Hillo ulkoasiainministeriöstä, nuorempi hallitussihteeri Maria Teirikko maa- ja metsätalousministeriöstä, johtaja Jorma Suurnäkki Kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta, johtaja Helena Kahiluoto Maatalouden tutkimuskeskuksen Partalan tutkimusasemalta, kauppapoliittinen asiamies Jouko Nieminen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, johtaja Markku Pakkanen Luomuliitosta ja agronomi Sampsa Heinonen Espoosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön lisätään ETA-sopimuksen asiallista sisältöä koskevat 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt Euroopan yhteisöjen säädökset (EY-säädökset).

Uudet säännökset koskevat viiniin liittyvien kaupan teknisten esteiden poistamista, teknisiä määräyksiä, standardeja, testausta ja varmentamista, eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumääräyksiä, energiaa, työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, sosiaaliturvaa, tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista ja sijoittautumisoikeutta,

rahoitus- ja telepalveluja, liikennettä, kilpailua, valtion tukea ja julkisia hankintoja, henkistä omaisuutta, työterveyttä ja -turvallisuuutta, työoikeutta sekä miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua, kuluttajansuojaa, ympäristöä, tilastoja ja yhtiöoikeutta.

ETA:n sekakomitean päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, jos kaikki ETA-sopimuksessa edellytetyt ilmoitukset on asianmukaisesti tehty ETA:n sekakomitealle.

Esitykseen liittyvä lakiehdotus ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samana päivänä kuin siinä mainittu päätös.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta toteaa, että ETA-sopimukseen liitetyt uudet EY-säädökset koskevat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla seuraavia aloja: eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumääräykset (eläinlääkintä, kotieläinjalostus, rehut ja kylvösiemenet) sekä kaupan teknisten esteiden sektori (luonnonmukainen tuotanto, lannoitteet ja torjunta-aineet).

Laintasoisia muutoksia tai uusia säännöksiä edellyttävät sekakomitean päätöksessä lihaa ja lihatuotteita, maitoa ja maitopohjaisia valmisteita, kalaa ja muita kalastustuotteita sekä muna- ja valmisteita koskevat EY-säädökset. Lihan ja lihatuotteiden osalta muutokset sisältyvät jo varsinaisen ETA-sopimuksen johdosta annettuun hallituksen esitykseen lihashygienialaiksi (HE 49) ja maidon ja maitopohjaisten tuotteiden osalta ETA:n sekakomitean päätöksen johdosta annettuun hallituksen esitykseen maitohygienialaiksi (HE 61). Kalaa ja muita kalastustuotteita koskevat muutokset sisältyvät eduskunnan jo hyväk-

symään kalahygienialakiin (HE 322/1993 vp). Munavalmisteiden osalta hallitus tulee antamaan erikseen esityksen munavalmistehygienialaiksi. Eläintautien vastustamiseen liittyvien EY-säädösten edellyttämien tarkastusten maksujen ja terveysturvatoimien osalta muutokset sisältyvät valiokunnassa jo käsiteltyyn hallituksen esitykseen laiksi eläintautilain muuttamisesta (HE 51).

Laintasoista sääntelyä edellyttävät myös EY:n luonnonmukaista tuotantoa koskevat säädökset. Nämä säädökset ovat asetuksia, jotka tulevat suoraan Suomea sitoviksi sekakomitean päätöksen voimaan saattamisen jälkeen (lakiehdotuksen 1 §). Lain tasolla on kuitenkin lisäksi tarpeen säätää asetuksessa maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa (ETY) n:o 2092/91 tarkoitetuista toimivaltaisista valvontaviranomaisista Suomesa. Lakiehdotuksen mukaan luonnonmukaista tuotantoa valvoisi maa- ja metsätalousministeriö ja luonnonmukaisesti tuotettuja elintarvikkeita elintarvikevirasto. Lisäksi lakiehdotus mahdollistaisi alemmanasteisten säännösten ja määräysten antamisen niin luonnonmukaisen tuotannon valvonnan järjestämisestä kuin myös alan hallinnosta. Nämä säännökset ja määräykset annettaisiin muutoin asetuksella, mutta tarkastusmaksujen osalta kysymykseen tulisi maa- ja metsätalousministeriön päätös. Lisäksi luonnonmukaisesti tuotettuja elintarvikkeita koskevien säännösten täytäntöönpanosta annettaisiin tarvittaessa määräyksiä kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä. Asiaa koskevat ehdotukset sisältyvät sekakomitean päätöksen voimaan saatamista koskevan lakiehdotuksen 4 §:ään.

Valiokunta toteaa, että maamme luomutuotannon kannalta Euroopan yhteisön luomutuotantoasetuksen (ETY) n:o 2092/91 käyttöönotto on merkittävä asia, sillä se antaa myös Suomen luonnonmukaiselle tuotannolle ja tuotteille vastaisuudessa lakisääteisen pohjan. Vastaavanlaisen lainsäädännön valmistelu on ollut maassamme vireillä jo pitkempään.

Esityksestä käy ilmi, että Suomessa tarkastusjärjestelmän on pohjimmiltaan tarkoitus olla valtion tarkastusjärjestelmä, vaikka valvontaan osallistuisivatkin alueellisella tasolla tarkastuslautakunnat, jotka edustaisivat monipuolisesti

eri tahoja. Luonnonmukaisen maataloustuotannon valvonnan järjestämisestä vastaisi edellä todetun mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö ja luonnonmukaisesta elintarviketuotannosta elintarvikevirasto. Luonnonmukaisen maataloustuotannon käytännön valvonnasta vastaisivat kasvintuotannon tarkastuskeskus luonnonmukaisen kasvintuotannon osalta sekä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos luonnonmukaisen kotieläintuotannon osalta. Valiokunta toteaa, että valvonnan jakautuessa monelle eri viranomaiselle sen onnistuminen edellyttää tiivistä viranomaisten välistä yhteydenpitoa. Kustannusten säästämiseksi ja tuottajien luottamuksen säilyttämiseksi on myös välttämätöntä, että tarkastuskäynnit keskitetään yhden henkilön hoidettaviksi. Vain jatkojalostaminen saattaa vaatia sellaista erityisasiantuntemusta, että tarkkailijan on oltava kyseiselle alalle erikoistunut.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että panostus luonnonmukaisen viljelyn kehittämiseen maassamme on toistaiseksi ollut vähäistä. Esityksestä ilmenee, että luonnonmukaisen tuotannon neuvojien palkkaukseen ja koulutukseen myönnetään nykyisin noin 2,2 miljoonan markan vuotuinen määräraha. Valiokunnan saamasta selvityksestä on lisäksi käynyt ilmi, että määrärahan kohdentumisessa on ollut puutteita. On katsottu, että voimavarat ovat itse asiassa vähentyneet muun muassa sen vuoksi, että sivutoimisten luonnonmukaisen viljelyn neuvojien muut neuvontatehtävät ovat lisääntyneet. Valiokunnalle annettussa selvityksessä onkin samalla tuotu esiin, että luonnonmukaisen viljelyn neuvonnan resurssit ovat nykyisellään riittämättömät tarkkailu- ja neuvontatehtävien hoitamiseen. Edelleen on korostettu sitä, että tarkkailun neuvonnallisuuden säilyttäminen on tärkeää paitsi sen tehokkuuden, myös kustannusten säästön takia. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että tarkastusmaksut voidaan pitää niin kohtuullisina, etteivät ne heikennä luomutuotannon kannattavuutta tai houkuttelevuutta.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että ulkoasiainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilähti, Kalli, Koistinen, Koski, Lahi-

kainen, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki, Riihijärvi, Rinne, Saario, Urpilainen ja Westerland sekä varajäsen Laakkonen.

EDUSKUNNAN
SIVISTYSVALIOKUNTA

Liite 5

Helsingissä

31 päivänä toukokuuta 1994

Lausunto n:o 5

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on 31 päivänä toukokuuta 1994 lähettäessään hallituksen esityksen n:o 56 ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että sivistysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ulkoasiainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Jukka Liedes, korkeakouluneuvos Leena Pirilä ja kulttuuri-asianneuvos Risto Kivelä opetusministeriöstä sekä professori Juhani Ahonen Helsingin yliopiston lääketieteellisestä tiedekunnasta.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön lisätään ETA-sopimuksen asiallista sisältöä koskevat 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt Euroopan yhteisöjen säädökset (EY-säädökset).

Uudet säännökset koskevat muun muassa tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista, jäsenvaltion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamista sekä tekijänoikeuksia ja sen eräitä lähioikeuksia.

ETA:n sekakomitean päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, jos kaikki ETA-sopimuksessa edellytetyt ilmoitukset on asianmukaisesti tehty ETA:n sekakomitealle.

Esitykseen liittyy lakiehdotus ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta. Ehdotettu laki tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samana päivänä kuin siinä mainittu päätös.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä.

Sivistysvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ETA-sopimus velvoittaa suomalaisen kuuden vuoden lääkärin peruskoulutuksen saaneen vielä kahden vuoden lisäkoulutukseen, joka tähtää yleislääkärinä toimimiseen eurooppalaisen sosiaaliturvajärjestelmän piirissä. Suomessa kaikki lääkärit toimivat sosiaaliturvajärjestelmässä. Suomessa lääkärin peruskoulutuksen tavoitteena on pätevyys toimia yleislääkärin tehtävissä. Perusterveydenhuollon näin pitkää lisäkoulutusta ei siten voida pitää tarpeellisenä suomalaisessa lääkärinkoulutuksessa. Sivistysvaliokunta tuleekin kansallisen lainsäädännön yhteydessä kiinnittämään opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön huomiota tähän ETA-sopimuksesta aiheutuvaan epäkohtaan.

Sivistysvaliokunta katsoo, että tekijänoikeudellisten suoja-aikojen yhtenäistäminen sinänsä edistää suojatuilla tuotteilla käytävää kauppaa. Teosten nykyisen suoja-ajan pidentämistä 50 vuodesta 70 vuoteen tekijän kuolemasta lukien ei ole kuitenkaan pidetty tarkoituksenmukaisena. Kun direktiivistä aiheutuvia muutoksia joudutaan tekemään, on niitä valmisteltaessa kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että muutoksista aiheutuu mahdollisimman vähän häiriötä saatujen oikeuksien ja aiemmin suojaamattoman aineiston käytölle.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaisi edellä lausutun huomioon mietintöä laatiessaan.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula, von Bell (osittain), Laakso, Lehtinen, M. Pieti-

käinen (osittain), Pykäläinen (osittain), Rätty (osittain), Suhola, Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsenet Korteniemi (osittain) ja A. Ojala (osittain).

EDUSKUNNAN
SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTAHelsingissä
20 päivänä toukokuuta 1994
Lausunto n:o 2*Ulkoasiainvaliokunnalle*

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä valmistelevalle käsiteltäväksi ulkoasiainvaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava siitä lausuntonsa.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Katriina Alaviuhkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, lakimies Marjatta Pohjanpalo kansaneläkelaitoksesta ja lakimies Arja Myllynpää lääkelaitoksesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimukseen liittyvät hallituksen esityksen otsikossa mainitut määräykset. Uudet säännökset koskevat sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimialalta sosiaaliturvaa, lääkintälaitteita, lääkevalmisteita ja näihin rinnastettavia muita aineita ja huumeita, tupakkaa sekä kemikaaleja. Säännökset on hyväksytty 1 päivänä elokuuta 1991 ja 31 päivänä joulukuuta 1993 välisenä aikana Euroopan yhteisössä. Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994. Esitykseen liittyvä sopimusten hyväksymistä koskeva lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan samasta ajankohdasta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pääosa sopimukseen sisältyvistä sosiaali- ja terveysvaliokunnan lainsäädännön alaan kuuluvista kotimaisista säännöksistä on jo toimeenpantu. Vähäisiä säädösmuutoksia, joiden suhteen valiokunnalla ei ole tässä vaiheessa huomautettavaa, on kuitenkin tarpeen tehdä huumeita, alkoholia, suunuuskaa, lääkintätarvikkeita ja vakuutustointia koskevaan lainsäädäntöön.

Valiokunta kiinnittää huomiota Euroopan yhteisön säännösten ja niitä koskevien selostusten vaikeaan kieleen. Nimenomaan kotimaisessa selvityksessä säännösten sisällössä on pyrittävä ilmaisuun, jonka nojalla säännöksestä ja sen taivutelluista ja tosiasiallisista vaikutuksista saa

mahdollisimman hyvin selvää. Tämän vaikeaselkoisuuden vuoksi on tärkeää, että eduskunta voi osallistua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa Euroopan talousalueen säännösten valmisteluun.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan sosiaaliturvan siirtymistä ja työn hakua koskevien säännösten toimeenpanossa on ilmennyt ongelmia esimerkiksi tuen maksamisessa ja sen kohtuuttomana viivästymisenä. Suomalaisten viranomaisten tulee voimaperäisesti eri yhteyksissä kiinnittää ulkomaisten viranomaisten huomiota siihen, että ETA-sopimuksen käytännön toimeenpanosta on huolehdittava niin, että yksittäisen työnhakijan oikeudet toteutuvat.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kiireellisesti selvitetään verolainsäädännön muutostarpeet siten, että sosiaaliturvamaksujen maksamiseen osallistuvat myös ulkomailla asuvat Suomesta etuusia saavat samoilla perusteilla kuin Suomessa asuvat.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että sosiaalihuoltolain mukaan toimeentulotukea on oikeutettu saamaan henkilö, joka on tuen tarpeessa ja joka ei voi saada tarpeenmukaista toimeentuloa muilla tuloilla tai varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen huolenpidolla tai muulla tavalla. Suomesta työtä hakevan muun ETA-maan kansalaisen kotimaastaan saaman kolmen kuukauden työttömyysturvan aikana tai päätyttyä ei tällaisella henkilöllä ole Suomen lainsäädännön tai ETA-sopimuksen nojalla oikeutta työttömyysturvaan tai muuhun vastaavaan sosiaalietuuteen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ETA-sopimus ei edellytä toimeentulotuen maksamista toisen ETA-maan kansalaiselle.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää kunnioitavasti,

että ulkoasiainvaliokunta ottaisi edellä lausutun huomioon laatiessaan mietintään.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, Ant-
vuori, Kemppainen, Kuittinen, Mutttilainen, Nordman, O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka, Puisto, Stenius-Kaukonen ja Vehkaoja.

EDUSKUNNAN
TALOUSVALIOKUNTA

Lüte 7

Helsingissä

24 päivänä toukokuuta 1994

Lausunto n:o 4

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Elise Pekala kauppa- ja teollisuusministeriöstä sekä lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju valtiovarainministeriöstä.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että ETA-sopimuksen liitesäännöstöön lisätään sopimuksen asialista sisältöä koskevat 1.8.1991—31.12.1993 välisenä aikana hyväksytyt EY-säädökset, jotka talousvaliokunnan toimialalla koskevat muun muassa energiaa, rahoituspalveluja, kilpailua, valtion tukea ja julkisia hankintoja, kuluttajansuojaa sekä yhtiöoikeutta.

Esitykseen liittyy myös lakiehdotus otsikossa mainitun pöytäkirjan ja ETA:n sekakomitean päätöksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Björkenheim, jäsenet Drom-

Valiokunnan kannanotot

Talousvaliokunta toteaa, että nyt hyväksyttäväksi esitetyt pöytäkirja, määräykset ja säännökset ovat ETA-sopimuksella alkaneen yhdenmismisprosessin jatkoa. Niillä kehitetään edelleen ETA-sopimuksen ensi vaiheessa hyväksyttyä säännöstöä. Tämän vuoksi valiokunnan mielestä ne tulee hyväksyä ja sisällyttää maamme lainsäädäntöön siltä osin kuin ne lainsäädäntötoimia vaativat.

Valiokunta tähdentää, että kansalliset edut tulee ottaa huomioon valmisteltaessa säännöksiä Suomen lainsäädäntöön aina silloin, kun säännökset ja määräykset sen sallivat.

Eräiltä osin Suomen lainsäädäntö, muun muassa luottolaitoksista annettu laki, on jo nyt hyväksyttäväksi ehdotettuun kokonaisuuteen kuuluvien direktiivien mukainen, joten lainsäädäntötoimiin ei niiden vuoksi ole tarvetta. Eräiltä osin lainsäädäntöä joudutaan täydentämään, muuttamaan ja uudistamaan, kuten esimerkiksi kuluttajansuoja, yksityinen vakuutusala, yhteisö-lainsäädäntö ja sijoituspalvelut. Näiden säännösten valmistelu on käynnissä.

Talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että ulkoasiainvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on sanottu.

berg, Jurva, Jääskeläinen, Kekkonen, Kivelä, Korhonen, Laivoranta, J. Leppänen, A. Ojala ja Paloheimo sekä varajäsen Vuoristo.

EDUSKUNNAN
TYÖASIAINVALIOKUNTA

Helsingissä

24 päivänä toukokuuta 1994

Lausunto n:o 4

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että työasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina osastopäällikkö Matti Salmenperä, vanhempi hallitussihteeri Antti Posio ja nuorempi hallitussihteeri Päivi Kairamo-Hella työministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Katriina Alaviuhkola sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, ekonomisti Peter Boldt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, työvoimapolitiittinen asiamies Martti Huttunen Liiketyönantajain Keskusliitosta, varatuomari Markus Äimälä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta ja koulutus- ja työvoimapolitiittinen sihteeri Heikki Liede Akavasta.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön lisätään ETA-sopimuksen asiallista sisältöä koskevat 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt Euroopan yhteisöjen säädökset (EY-säädökset).

Uudet säännökset koskevat viiniin liittyvien kaupan teknisten esteiden poistamista, teknisiä määräyksiä, standardeja, testausta ja varmentamista, eläinlääkintä- ja kasvinsojelumääräyksiä, energiaa, työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, sosiaaliturvaa, tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista ja sijoittautumisoikeutta, rahoitus- ja telepalveluja, liikennettä, kilpailua, valtion tukea ja julkisia hankintoja, henkistä omaisuutta, työterveyttä ja -turvallisuutta, työ-

oikeutta sekä miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua, kuluttajansuojaa, ympäristöä, tilastoja ja yhtiöoikeutta.

ETA:n sekakomitean päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, jos kaikki ETA-sopimuksessa edellytetyt ilmoitukset on asianmukaisesti tehty ETA:n sekakomitealle.

Hallituksen esityksen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä sellaisenaan.

Saadun selvityksen mukaan Suomen työelämän lainsäädäntöä on muutettava raskaana olevan naisen suojelua koskevien säännösten osalta. Valiokunta ottaa tarkemmin kantaa raskaussuojeludirektiivin (92/85/ETY) johdosta myöhemmin annettavaan esitykseen, mutta tuo esille jo tässä vaiheessa eräitä suomalaisen käytännön kannalta olennaisia asioita.

Raskaussuojeludirektiivi edellyttää työsopimuslain muuttamista siten, että lailla taataan raskaana olevalle naiselle oikeus käydä synnytystä edeltävissä tutkimuksissa ilman palkan menetystä. Suomessa palkkaa koskevat oikeudet vaihtelevat eri aloilla työehtosopimuksista riippuen, joten esitys saattaa työssäkäyvät raskaana olevat naiset tässä suhteessa nykyistä tasavertaisempaan asemaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei direktiivistä käy ilmi, millaista tutkimusta siinä tarkoitetaan. Valiokunta korostaa, että Suomessa neuvolatoiminnan kantavia ajatuksia on huolehtia ennaltaehkäisevästi ja monipuolisesti normaalin raskauden seurannasta sekä äidin ja perheen tukemisesta odotusaikana, mutta myös epäillyn häiriön tai sairauden tutkimisesta sekä tarpeen vaatiessa varsinaiseen hoitoon ohjauksesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen yleiseen muutokseen, että Suomessa tämän tyyppiset asiat on säädelty ja järjestetty osana sosiaali- ja terveystieteiden politiikkaa eikä osana työelämän sääntelyä. Näin ollen raskaana olevan naisen

neuvolassakäyntiä on lainvalmistelussa tähän asti tarkasteltu pääosin kaikkia naisia koskevana ennaltaehkäisevänä terveydenhuoltona.

että ulkoasiainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Edellä esitetyn perusteella työasiainvaliokunta esittää kunnioittavasti,

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Nordman, jäsenet Hautala (osittain), Häkämies, Koistinen, Komi, Kuittinen (osittain), Laitinen, Morri,

Mäkipää, Rimmi, J. Roos, Takala (osittain), Viljamaa ja Viljanen sekä varajäsenet Hiltunen, Kalli (osittain) ja Koskinen.

EDUSKUNNAN
YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Liite 9

Helsingissä

26 päivänä toukokuuta 1994

Lausunto n:o 5

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Pekka Vihervuori oikeusministeriöstä, ylijohdaja Olli Ojala, nuorempi hallitussihteeri Tuomas Aarnio ja ylitarkastaja Tuomas Kuokkanen ympäristöministeriöstä, ylitarkastaja Veikko Marttila maa- ja metsätalousministeriöstä, neuvotteleva virkamies Jussi Manninen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, jaostopäällikkö Esa Nikunen, vanhempi suunnittelija Riitta Leinen ja toimistopäällikkö Raimo Penttonen vesi- ja ympäristöhallituksesta, erikoistutkija Raimo Kartastenpää Ilmatieteen laitoksesta, osastopäällikkö Jukka Luokkamäki Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, osastonjohtaja Markku Tornberg Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitosta sekä ylitarkastaja Juha Pyötsiä kemikaalineuvottelukunnasta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön lisätään 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt Euroopan yhteisöjen säädökset (EY-säädökset).

ETA:n sekakomitean päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, jos kaikki ETA-sopimuksessa edellytetyt ilmoitukset on asianmukaisesti tehty ETA:n sekakomitealle.

Esitykseen liittyy lakiehdotus ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta koskien 18 eri asia-aluetta, joista yksi on ympäristö.

Valiokunnan kannanotot

Yleisarvio

Hallituksen esitykseen sisältyvä ETA:n sekakomitean päätös koskee ympäristönsuojelua monelta osin. Liitteeseen XX (ympäristönsuojelu) lisätään päätöksellä 17 uutta säädöstä. Liitteeseen II (tekniset määräykset, standardit, testaus ja varmentaminen) lisättävissä säädöksissä on myös ympäristönsuojeluun liittyviä säädöksiä.

Suuri osa nyt käsiteltävänä olevan päätöksen sisällöstä liittyy kiinteästi jo aiemmin hyväksyttyyn ETA-sopimukseen. Useat uusista säädöksistä ajantasaistavat ja täsmentävät aiempia EY-säädöksiä. Kokonaisuutena arvioiden ympäristönsuojelua sivuavat ETA:n sekakomitean päätökset ovat valiokunnan mielestä kannatettavia ja niiden soveltaminen Suomen lainsäädäntöön on pääsääntöisesti ympäristönsuojelun kannalta myönteistä.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta haluaa kuitenkin kiinnittää ulkoasiainvaliokunnan huomiota kolmeen seikkaan.

EY-säädösten oikeudellinen perusta

Euroopan yhteisöjen ympäristösäädösten oikeudellisenä perustana on yleensä joko yhteisön perustamissopimuksen artikla 130 s tai artikla 100 a. Edellisen perusteella laaditaan ns. minimisäädöksiä, joita voidaan tiukentaa kansallisella lainsäädännöllä. Artikla 100 a sen sijaan edel-

lyttää pääsääntöisesti lainsäädännön harmonisointia.

Artiklan 100 a 4 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka pitää välttämättömänä kansallista lainsäädäntöä muun muassa ympäristönsuojelullisilla perusteilla, tulee ilmoittaa siitä komissiolle. Komissio päättää tämän jälkeen, muodostaako tiukempi kansallinen lainsäädäntö artiklan 100 a perusteella säännellyssä asiassa kaupan esteen.

Tähän mennessä saadut kokemukset osoittavat, että ympäristönsuojelu on yleensä joutunut väistymään tavaroiden vapaata liikkumista koskevan periaatteen tieltä. Tästä syystä sellaiset ympäristösäädökset, joiden oikeudelliseksi perustaksi on valittu artikla 100 a, ovat ympäristönsuojelun kannalta usein ongelmallisia.

Nyt käsiteltävänä olevien ETA-säädösten osalta valiokunta ei ole havainnut esteitä hyväksyä myöskään artiklaan 100 a perustuvia ympäristösäädöksiä. Valiokunta on kuitenkin pitänyt hankalana sitä, että itse hallituksen esityksestä ei käy ilmi, mikä on kunkin ETA-säädöksen oikeudellinen perusta. Säädösten arvioinnin kannalta kysymyksessä on oleellisen tärkeä asia. Tämän vuoksi ympäristövaliokunta esittää ulkoasiainvaliokunnalle,

että se mietinnössään edellyttäisi eduskunnan ennakkokäsittelyyn tulevien ETA-säädöshedotusten asiakirjoissa selkeästi mainittavaksi, mihin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklaan säädös perustuu ja mikä sen merkitys on.

Ekotuotemerkki ja auditointijärjestelmä

ETA:n sekakomitean päätökseen sisältyy neuvoston asetus (ETY) n:o 880/92 ekotuotemerkin myöntämisyjärjestelmästä sekä asetus (ETY) n:o 1836/93 teollisuusyritysten vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään.

Valiokunta on näiden asetusten kohdalla kiinnittänyt huomiota suomenkieliseen käsitteistöön. Ekotuotemerkin sijasta on Suomessa jo useita vuosia puhuttu ympäristömerkistä. Toisaalta myös eko-etuliite eri sanojen yhteydessä on yleisessä kielenkäytössä yleistynyt ja vakiintunut tarkoittamaan nimenomaan ympäristötekijöitä. Valiokunta arvioi eko-sanan käytön yleistyvän edelleen. Tämän vuoksi sitä on perusteltua ryhtyä käyttämään myös ympäristöystävällisten tuotteiden merkinnässä. Nasevampaa

kuitenkin olisi puhua ekomerkistä kuin ekotuotemerkistä.

Ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmässä on kysymys yritysten ympäristöjohtamisesta. Auditoinnilla tarkoitetaan laitosten ympäristöriskien, laitteiden kunnon, henkilökunnan valmiuksien sekä koulutustason eli ympäristöasioiden hallintajärjestelmän tehokkuuden tarkistamista ja arvioimista. Toisin sanoen kysymyksessä on yritysten sisäinen arviointi yrityksen ympäristöpolitiikan toteuttamisesta. Suomenkieliseen käännökseen otettu auditointijärjestelmä-käsite ei ole valiokunnan mielestä hyvää suomen kieltä eikä sellaisenaan ilmaise merkityssisältöään. Selkeämpää valiokunnan mielestä olisi puhua esimerkiksi ympäristöasioiden hallinta- ja arviointijärjestelmästä tai käyttää muuta yksinkertaisempaa ilmaisua.

Molempien edellä mainittujen asetusten kohdalla ei ole kysymys vain niiden kääntämisestä. Ekotuoteasetuksen edellyttämän toimivaltaisen elimen nimeämiseksi ehdotetaan hallituksen esityksessä lain tasoista sääntelyä. Asiaa koskevat säännökset ovat esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 5 §:ssä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan teollisuusyritysten ympäristöasioiden hallinta- ja arviointijärjestelmän kohdalla tullaan menettelemään vastaavalla tavalla. Näin ollen on kysymys myös Suomen lainsäädäntöön omaksuttavasta käsitteistöstä.

Tältä pohjalta ympäristövaliokunta esittää ulkoasiainvaliokunnalle,

että se mietinnössään kiinnittäisi yleisesti huomiota ETA-sopimuksen perusteella hyväksyttävien päätösten ja määräysten suomennoksiin;

että se muuttaisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 5 §:ää siten, että siinä ekotuotemerkin sijasta puhutaisiin ekomerkistä; ja

että se edellyttäisi ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmästä myöhemmin annettavassa lainsäädännössä käytettäväksi selkeämpää suomenkielistä ilmaisua.

Nitraattipäästöt

ETA:n sekakomitean päätökseen sisältyy myös direktiivi vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta (91/676/ETY). Direktiivi edellyttää määriteltäväksi pilaantuneet ja pilaantumis-

alttiit vedet, laadittavaksi hyvän maatalouskäytännön ohjeet sekä laadittavaksi toimintaohjelmia pilaantumisalttiita vyöhykkeitä varten. Toimintaohjelmiin on otettava direktiivissä erikseen luetellut pakolliset toimenpiteet lannoitteiden ja karjanlannan käytöstä.

Käsiteltävänä oleva nitraattidirektiivi antaa meillä ensimmäistä kertaa säädöspohjaisen perustan maatalouden päästöjen valvontaan. Tällä hetkellä vesistöjen hajakuormituksen suojelutoimet perustuvat maatalouden harjoittajien vapaaehtoiseen toimintaan.

Karjanlannan osalta on direktiivissä asetettu hehtaarikohtaiset enimmäisrajat typpikuormitukselle. Valiokunta on asiaa käsitellessään todennut, että Suomessa hehtaarikohtainen kokonaistyppikuormitus on selvästi alhaisempi kuin direktiivissä pelkästään karjanlannan sisältämälle tyypelle määritellyt rajat. Valiokunta korostaakin, ettei direktiivin hyväksyminen saa meillä johtaa lisääntyvään typen käyttöön.

Tästä syystä valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että nitraattidirektiivin oikeudellisena perustana on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 s artikla, jonka määräyksiä voidaan tiukentaa kansallisella lainsäädännöllä. Lisäksi valiokunta korostaa direktiivin 5 artiklan 5 kohdan merkitystä. Sen mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeellisina pitämäänsä lisätoimenpiteitä tai vahvistettuja toimia, jos toimintaohjelmien toteuttamisen pohjalta käy ilmeiseksi, että direktiivissä luetellut pakolliset toimenpiteet eivät ole riittäviä vähentämään ja estämään maatalouslähteestä peräisin olevien nitraattien aiheuttamaa vesien pilaantumista.

Saadun selvityksen mukaan vesilakiin ollaan valmistelemassa valtuutussäännöstä, jonka nojalla tarkemmat määräykset direktiivin täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston päätöksessä. Tältä pohjalta ympäristövaliokunta esittää ulkoasiainvaliokunnalle,

että se mietinnössään edellyttäisi, että direktiivin 91/676/ETY täytäntöönpanemiseksi annettavassa valtioneuvoston päätöksessä lähtökohtana pidetään direktiivin tavoitetta vähentää ja estää maatalouslähteistä peräisin olevien nitraattien aiheuttamaa vesien pilaantumista.

Lopuksi valiokunta haluaa vielä tässä yhteydessä kiinnittää huomiota maatalouden ympäristöpäästöjä koskevien ETA-säädösten valmisteluun. Suomen tulee säädösvalmistelussa toimia päästönormien tiukentamiseksi. Nykyinen tilanne, jossa sallitaan huomattavan ympäristökuormituksen jakaminen ETA:n alueella, merkitsee asiallisesti kilpailun vääristymistä suhteessa niihin maihin, joissa vastaavaa ympäristökuormitusta ei sallita.

Edellä olevan perusteella ympäristövaliokunta esittää kunnioitten ulkoasiainvaliokunnalle lausuntonaan,

että se mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Seppänen, jäsenet Hautala, Ihamäki (osittain), Jääskeläinen,

Karhunen, Korkea-oja, Kuuskoski, Myller, Rask, J. Roos, Takala ja Vuorensola sekä varajäsen Toivonen.